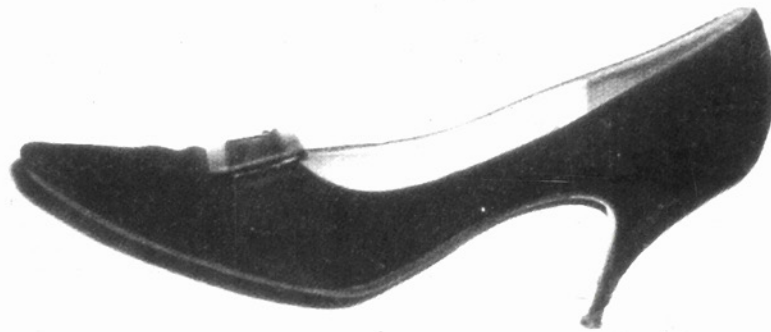

PERISKOP

FORUM FOR KUNSTHISTORISK DEBAT

KUNST KØN KONSTRUKTION

NR. 7

1999

GRISELDA POLLOCK

Syn, stemme og magt

Feministiske kunsthistorier og marxisme

(Genoptryk fra *Periskop* nr. 7, 1999)

Oversat af Sanne Kofod Olsen

Temaredektør på *Periskop* nr. 7 og 8, 1999

INTRODUKTION

KRISTINE KERN

Redaktør af *Periskop* 1993-2012

I 1999 udgav *Periskop* to temanumre om feminisme. Feminisme var på ingen måder ny i kunsthistorie dengang, og *Periskop* havde da også allerede i første nummer bragt en artikel om feministisk kunsthistorie, Tone O. Nielsen og Jane Mylenbergs "Feministisk kunsthistorie" (1993). Alligevel var feministiske perspektiver og diskurser ikke en internaliseret del af kunsthistoriefaget på Københavns Universitet. Og de to temanumre "Kunst Køn Konstruktion" – redigeret af Sanne Kofod Olsen, Malene Vest Hansen og undertegnede – bragte, foruden nyskrevne artikler af både danske og internationale forfattere, også danske oversættelser af markante, internationale tekster. På den måde var vi med til at sætte feminisme på skoleskemaet, så at sige. Dette gjaldt i særlig grad et kapitel fra kunsthistoriker og kulturteoretiker Griselda Pollocks banebrydende bog *Vision and Difference – Femininity, Feminism and the Histories of Art* (1988). I *Periskop* nr. 7 bragte vi en dansk oversættelse af kapitel to fra den bog, "Vision, voice and power: Feminist art histories and Marxism". Og den er sidenhen blevet genoptrykt i *Fundament. Kunstteori i det 20. århundrede* (2006) samt i adskillige kunsthistoriske kompendier og andet undervisningsmateriale.

Griselda Pollock tilhører den såkaldt anden generation af feminister, som i 1980'erne førte feminismediskussionen fra at være et spørgsmål om synlighed i fx kunsthistorieskrivningen og på museerne til at diskutere kvinden som repræsentation og den sociale konstruktion af køn – en diskussion, der senere videreføres og opdateres med tredje generation af feminister i 1990'erne, der med bl.a. Judith Butler så køn som konstrueret i en stadig performativ tilbliven.

Siden har vi oplevet en fjerde generation af feminister, der har sat fokus på magtrelationer, og i dag kan man – som følge af global, multikulturel og postkolonial bevidstgørelse – ikke tale om de historiske feminismer uden også at problematisere deres "hvidhed" – hvilket mange af nutidens feministiske tænkere og teoretikere i den femte bølge da også gør med en kritik af den hvide, (engelsksprogede), vestlige verdens forståelser af "feminisme". Man kan i hvert fald sige, at perspektiverne nu er blevet bredt ud, og at det i dag måske ikke længere giver mening at diskutere feminisme, køn og repræsentation uden også at tale om etnicitet.

Når det er sagt, så har de historiske feminismer haft overordentlig stor betydning. Og tankevækkende er det, at vi i dag stadig diskuterer spørgsmål, som den første generation af feminister satte på dagsordenen i 1970'erne: Hvor mange udstillinger er der med kvindelige kunstnere på museerne, i deres samlinger, og hvordan med legater tildelt kvindelige kunstnere? Trods årtiers debat er der stadig ikke lighed, og man kan også i dag rejse det spørgsmål, som billedkunstner Kirstine Roepstorff stillede i debatindlægget i samme nummer af *Periskop* – altså tilbage i 1999: “Hvor er kvinderne?”

Igen tvivl trods alt om, at *Vision and Difference – Femininity, Feminism and the Histories of Art* i dag har klassikerstatus. Og at Griselda Pollock stadig er aktuel og efterspurgt – eksempelvis har hun netop bidraget med en artikel til udstillingskataloget *Sofonisba. Historiens glemte mirakel* i forbindelse med udstillingen af samme navn, der blev vist på Nivaagaards Malerisamling fra september 2022 til januar 2023.

Men hvad var det, der gjorde Griselda Pollocks *Vision and Difference* så særlig? Jeg tror, at det, at Pollock også inddrager socialhistorien og ikke ser konstruktionen af køn isoleret fra socialiteten, har medvirket til at cementere hendes position. Idet hun bruger marxistisk kulturteori til at vise, hvordan vor tids kvindeopfattelse er et produkt af borgerskabets historiske konstruktion af kvinden som “hjemlig” og “moderlig”, viser hun også, hvordan kvinden i den optik ikke kunne være en kunstner, idet kunstneren modsat blev konstrueret som “boheme, outsider, skaber og allieret til den sublime natur og det frie liv”.

På samme måde må man også i dag se på, hvordan forskellige identiteter og narrativer er historisk konstruerede. Og i den optik kan man stadig bruge Griselda Pollocks tekst til at genbesøge og rekonstruere eksempelvis fortællinger om køn og etnicitet.